

ERDÉLYI GAZDA

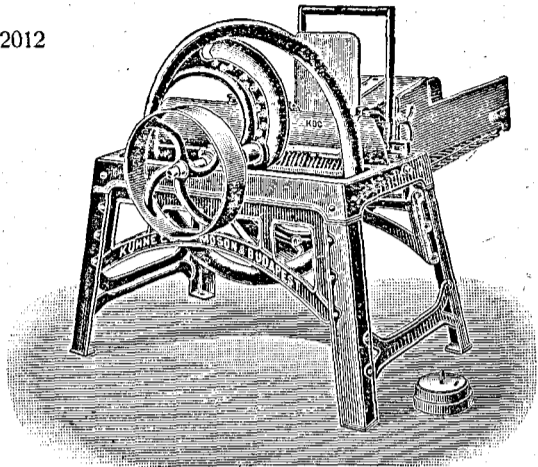
XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1910. November 27.

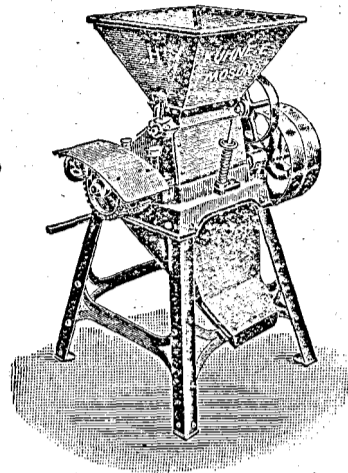
48. SZÁM.

Szecs kavágókat, kukoricaszártépőgépeket, répavágókat, darálógépeket, morzsolókat és füllesztőket,

2012

mótorhajtásu
takarmánykészítő
berendezéseket

tejgazdasági felszereléseket

elismert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNÉ” mezőgazdasági gépszállító r.-t. MOSONBAN

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Fiokraktárak: Debrecen és Temesvár.

Terményeinket a legkedvezőbbben a
Székely Gazdák Szövetkezeténél, Marosvásárhelyt

értékesíthetjük.

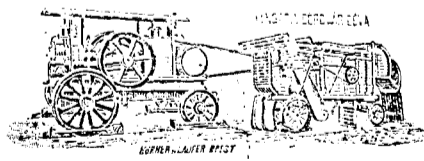
2336

Ugyanott az összes aratási és cséplési szükséglet
legelőnyösebb beszerzési helye.

Báró Kemény József **Hungária Gépgyár**
betéti társaság **DÉVA.**

2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok villamos- és acetylen világítási berendezése.

Daráló, őrlő és fűrészmalomok tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak.

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezetű gazdasági vagy egyéb gépek és automobilmek javítására.

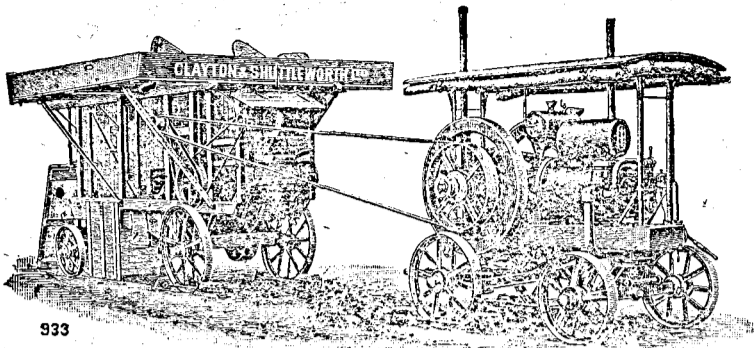
Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejgazdasági berendezések és kamrák javítása. Authogén forrasztások. **Automobil-garage.**

Az amerikai „Milwaukee” arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképvisellete

Olesó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

933

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselte.

**Nyersolajmotorok,
Szivógázmotorok,
Benzinmotorok**

és

Kenő olajok.

Emélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Ferenc József-ut 31 Szám
Sürgönyeim: Coloniale Kolozsvár.

Dr. Osztián Olivér és Társai
Telefon interurban: 934. sz.

**Műszaki
cikkek.**

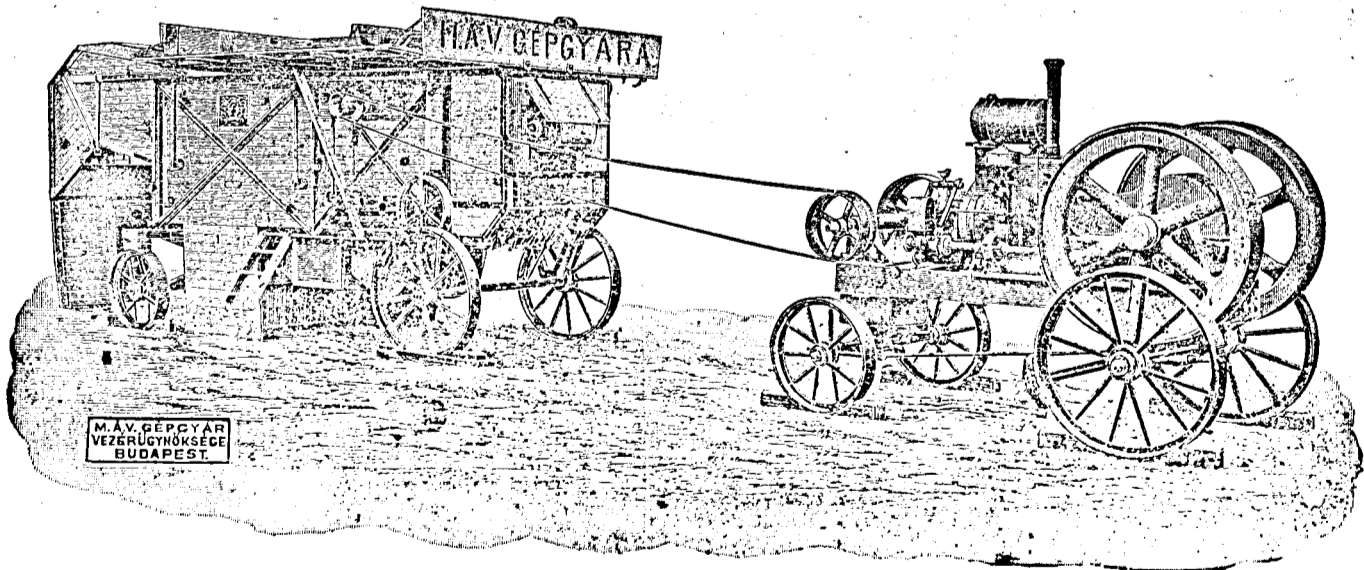
2485

Kérjen ajánlatot!

Legujabb szerkezetü

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

M.A.V. GÉPGYÁR
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST.

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

— Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Véderő és mezőgazdaság.	615
Magánérdek és közérdek.	616
A fácaöntvényés Erdélyben. <i>Gr. Teleki Géza.</i>	616
Tengeri nemesítése. <i>Gáspár József. III.</i>	618
Tárca:	
Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844— 48-ig. <i>Lécfalvi Sipos Kálmán. VIII.</i>	616
Kisebb szakközlemények.	619
Kormányintézkedések.	619
Vegyes közlemények.	620
Hirdetések.	

Véderő és mezőgazdaság.

A legújabb időknek érdekes vívmánya, hogy a véderő és a mezőgazdaság közt bizonyos kölcsönösségi kapcsolatot sikerült létrehozni. A gazdasági érdektestületek hosszú és szivós küzdelmének eredménye, hogy a hadvezetőség felismerte a véderőnek a mezőgazdasághoz fűződő nagy érdekeit és elhatározó lépésre szánta rá magát abban az irányban, hogy a mezőgazdasági népesség által az államnak szolgáltatott hatalmas pénz- és véráldozatért a mezőgazdasági érdekeknek a véderő keretében való istápolásával némi ellenértéket is nyújtson. Különösen a magyar honvédelmi miniszterium kezelte szemellátható jóakarattal a mezőgazdasági érdekkörök kívánalmait s ugyszólván csak ennek a jóakarattal köszönhető, hogy a hadügyminiszter a csapatoknál életbe léptette a mezőgazdasági tanfolyamokat, persze csak szórványosan és beleegyezett a katonák aratási szabadságolásába.

A Bécsben üléselő delegáció hadügyi albizottságának egyik ülésén *Schönaich* közös hadügyminiszter megragadta az alkalmat, hogy beszámoljon az eredményekről, melyek a véderőnek és mezőgazdaságnak összhangba hozatala nyomán mutatkoznak.

Annyi bizonyos, hogy a hadügyminiszter beszámolója semmiképen sem elégitette ki a gazdákat. A tábornok ur tulságosan katonásan intézte el a véderő és a mezőgazdaság nagy kérdéseit. De a szükszavuság még nem lett volna olyan nagy baj, ha a fejtegetések egyébként helyesek és az igazságnak megfelelőek lettek volna.

Évek óta sürgetik a mezőgazdasági ér-

dekképviseltek a mezőgazdasági és szövetkezeti tanfolyamok rendszeresítését a hadseregnek és mint említettük, ez a folytonos és kitartó izgatás ezen ügy mellett, melytől mezőgazdasági termelésünknek a mainál belterjesebb fejlődése várható — nem volt minden eredmény nélkül. Annál kellemetlenebbül érintette tehát most a gazdatársadalmat, amidőn a hadügy legfőbb intézőjének beszédében azt kellett olvasni, hogy a mezőgazdasági tanfolyamoknak a csapatoknál való rendszeresítésével a hadvezetőség még várni akar, míg e tekintetben *elegendő tapasztalati anyag áll majd rendelkezésre.*

Szép, szép ez az óvatosság és a helyzetnek az a szigorú mérlegelése. Csakhogy tudni kell, mikor ilyen magas helyen a *tapasztalati anyag* gyűjtéséről beszélnek, ami utóvégre már évek óta folyik, sőt annyira folyik, hogy a tapasztalati anyagból már hegyóriások halmozódtak föl — ez csaknem mindig azt jelenti, hogy a reformért nem valami lázas a hajlandóság az illetékes köröknél.

A küzdelmet a mezőgazdasági érdekképviselőt mindenestre majd folytatja és teszi ezt a hadügyminiszter beszédének egyetlen magnyugtató pontja nyomán, ahol nem elvetendő ötletnek jelzi, például menetelések alkalmával a legénységnek a helyszínen eszköz-
lendő megfelelő gazdasági kioktatását.

A hadügyminiszter beszámolójának második részében az aratási szabadságokról mondja el a túl keserű tapasztalatait. Sőt felhossa, hogy mezőgazdasági körökből (?) került nyilvánosságára, hogy az aratási szabadságon levő katonák nem dolgoznak, hanem ezen kedvezményt több ízben csak üdülésre használják fel s a munkát tehát inkább zavarják.

Nem tudható, hogy melyek azok a „mezőgazdasági körök“ amelyek így informálták a hadügyminisztert.

Mert megengedjük, hogy talán Ausztriában voltak visszaélések, de hogy különösen nálunk bevált az intézmény, azt teljes határozottsággal merjük állítani azoknak a jelentéseknek kapcsán, amelyek a gazdatársadalmi szervezetekhez beérkeztek. Nem hisszük, hogy akadt volna magyar gazdasági érdekképviselő, mely az aratási szabadságok céltalanságáról feliratot intézett a hadügyi vezetőséghez. Nem mondjuk

azt, hogy nem voltak nálunk is olyanok, akik az aratási szabadság címén hűsöltek az eperfa árnyékában, de egyes, magában álló s itt-ott jelentkező szabálytalanságokért nem lehet s nem szabad az egész intézményt hitelvesztetté tenni.

Ez az intézmény ma egyik legszebb tanubizonyossága az agrárérdekek előtt meghajló s a hadügyi igazgatót átható szociális érzéknek, másfelől pedig a kisember, a kisbirtokos szempontjából olyan áldásos reform, melynek nyomán gazdagság és jólét fakad.

Ezért tehát nem fogja gazdatársadalmunk egykedvűen nézni, ha a hadügyi vezetőség bárminemű kísérletet tenne az intézmény megszorítására. Annyival is inkább, mivel ép mostanában jutott el hozzánk a hír azokról a nagyszerű reformokról, amelyeket Franciaországban e tekintetben megvalósítottak.

Míg Közép-Európa legtöbb országában, nevezetesen Németországban és nálunk egészen a mutatkozó szükséglet szerint s a családi birtokra korlátozva történik a katonák aratási szabadságolása, addig Franciaországban az erre nézve kidolgozott szabályzat a katonai legénység egy részének aratásra bocsátása szempontjából sokkal messzebbmenő engedményeket tesz a gazdáknak. Mezőgazdák vagy bortermelők, akiknek munkásokra van szükségük, 60 centimes bélyeggel ellátott kérvényen folyamodnak a községi előljáróság útján az illetékes hadtestparancsnoksághoz. Családtagok szabadságolását kérő folyamodványok bélyegmentesek. A besorozott mezőgazdasági legénységnek is meg van adva a jog arra, hogy aratási szabadságolást kérjen akár a családi birtokon, akár pedig más gazdánál folytatandó munkálatokhoz.

Az aratási szabadságolást két hét terjedelméig nem számítják be a legénység rendes évi szabadságába, ugyszintén nem számítják be az oda- és visszautazás tartamát, hogy a gazdák a legénységet a szabadság egész tartalma alatt használhassák. Még az őszi hadgyakorlatok alatt is esnek ilyen szabadságolások, ami természetesen a legmesszebbmenő előzékenység a katonaság részéről a mezőgazdaság irányában.

Nem ártana, ha a francia szabályzatot Bécsben a *tapasztalati anyag* közé besoroznák.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Előnyösen teljesíti az abraktakarmányecikkek, mint finom- és durva buzakorpa, szárított moslák és répaszelet, malátaesira, malomkonkoly, napraforgó- és repecelajpogácsa, melasse stb. beszerzését.

Saját érdekünkben kérjünk ajánlatot.

Magánérdek és közérdek.

A polgári perrendtartás körül kifejtett küzdelem érdekes tünete a magyar közéletnek. Ütközőbe került a közérdek a magánérdekkel, a magánérdeket képviselték az ugynevezett merkantilisták, a közérdeknek hivatott képviselői voltak ebben a harcban az agráriusok azok, akiket e gyűjtő név alatt foglalnak össze mindazok, akik kellemetlen szinben akarják feltüntetni mindazokat, aki a mások érdekében szállanak harcba és küzdenek a közjóért.

Itt ismét nevezetes tünete van a mi köz életünknek. Becsületes és teljes mértékben önzetlen elveink, a hatvanas és hetvenes évek törvényhozói megalkották a magok törvényeit egy jobb jövő reményében és nagyon sokszor teljesen figyelmen kívül hagyásával az ország igazi belső szükségeinek. Alkottak az alkotmányosság visszaállításával csaknem egy időben törvényt a lözsdei bíraskodásról; fűztek ehhez novellát, később megalkották a szerves kereskedelmi kodexet, közben a polgári perrendtartásról szóló törvénybe bekebelezték a cégilletékesség privilégiumát, javára akkor igen kevés peralany, kárára az egész országnak, amit akkor és még ma is, nem a kereskedelmi hanem a földmivelő nép milliói után szoktunk összeszámolni és beiktatni az ország tükrebe.

Évtizedek multak el, míg érezhető lőn a kivételes kereskedelmi illetékesség privilégiumából származó baj. Évtizedek alatt növekedett fel a tisztas kereskedelem burjánja, sok esztendő mulott el, míg egy külön kereskedelmi osztály növekedett fel ebben az országban, amely a maga boldogulását a visszaélések kikényszerítéséből nyitotta meg olyan bőven buzogó forrásnak, amely többet adott, mint a becsületes és egyenes kereskedelem megfeszített munkája és elvetette a kereső és termelő osztályok nagy munkával szerzett keresetét, magát gazdagítván mások rovására ezzel.

A kereskedelemnek ezzel az abortusával fel kellett venni a harcot. Gróf Károlyi Sándor a magyar gazdaságtörténelemben és etikában soha el nem halványuló gönci levele

tűzte ki a harcot a kereskedelem és ipar visszaéléseivel szemben, fegyverbarátságot ajánlva fel a tisztas iparnak és a becsületes kereskedelemnek. És ez a küzdelem még ma is folyik, annak tünetei mutatkoznak a gazdasági, politikai és társadalmi életben.

Ilyen tünet a harc, a perrendtartás cégilletékességi rendelkezésének megszüntetése az új javaslatban, amely most van a parlament tárgyalása alatt. Nagy és heves küzdelem indult meg a gazdasági érdekképviseltek között. Az Országos Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség éber szemmel és a közérdek hivatott kultuszánál fogva megindították a harcot abban az irányban, hogy valamiképp vissza ne térhessen az alkotandó kodexbe a privilegium, amely a mai jogfelfogás szerint semmivel nem igazolható és mozgalmat indított meg, hogy a jogegyenlőség cikkelyezettessék be az új törvénykönyvbe, s az ne éktelenítse semmiféle privilegium.

A tiszta forrásu mozgalomnak meg lett a maga sikere, A cégilletékesség a megalkotandó törvénykönyvben nem jelentkezik többé abban a formában, amely existenciákat pusztíthatott az élelmesebb jogtalan gazdagításával, amely a kisemberek körébe több pusztítást okozott, mint bármely országos védelem. A törvénybeiktatandó intézkedés védelem a kisembernek, mentsvára a vidéki ügyvédi karnak, biztosítéka a részletügynökök által először a vételre, azután makacsságokkal a fizetésre agyonhajszolt kisembernek, egy egyszerű törvényhozási intézkedés megmenti az egész nagy vidéket, amely mégis nagyobb és érdekeiben jelentékenyebb, mint a főváros valamennyi részletkereskedőjével — a kivédhetlen zaklatásoktól, a mikből származtak a tönkrejutások és az amerikai kivándorlások.

A tultáplált magánérdeket ime ismét az agráriusok szoritották vissza, a közérdek javára. Ha azok az immár országszerte rablóknak kikiáltott agráriusok nincsenek, ismét megnyílik a nagy rablási terület, amelynek a zsákmányoláshoz nem kellett volna egyéb, mint

egy egyszerű cégbejegyzés és ezzel a finom, egészen törvényes betörő eszközzel ismét ki lehetett volna forgatni a főváros fejős tehenét a vidéket minden javából. De ez egyszer ez a betörő szerszám a tokjában maradt.

A fácántenyésztés Erdélyben.*

Irta: Teleki Géza gróf.

Ne riadj vissza kedves olvasó az idegen hangzásu címtől, amely alig elképzelhető fogalomról szól. Arról beszélünk irunk legtöbbit, ami még nincs és ami kellene legyen; ez így van rendjén. De ha erdélyrészi vadászatunk körül most még csak a fogalmakat tisztázzuk is, erős meggyőződés, hogy a nem messze jövőben máf csak annak fejlesztésére kell gondot fordítanunk.

Szép reményünk azonban csak akkor válhat valóra, ha meg vagyunk arról győződve, hogy vadapolás (mondjam tenyésztés) nélkül vadászatról szó sem lehet. Mert, ha nem lovaloghat az, aki paripájától az abrakot sajnálja, vagy csak az a jó gazda, aki földjét bőven trágyázza, hogy viselhetné méltóan a „jó vadász” nevet az, ki a vadat ugyan le tudja lőni, de új vadnemzedékről gondoskodni nem tud, vagy nem akar.

Kétségtelen, hogy még manap erdélyi részeinkben a vadászat józan ápolása meglehetősen nehézségekkel jár, éppen a hanyag vadászok területeinek az elszigetelt vadművelőkére gyakorolt káros hatásánál fogva. E veszedelmes behatás mellett nehezíti munkánkat gazdasági kulturánk kezdetleges volta, amely bajunkon azonban vadászat szempontjából elég könnyen segíthetünk. (Kopár területeknek befásítását és erdős vidékeinken némi vadtakarmány termelését értem.)

Amíg az említett alapvető feltételeink nincsenek, — avagy csak részben vannak meg, hogyan gyakorolhatjuk életünk legélvezetesebb és legegészségesebb szórakozását, a vadászatot? Meddő fáradság e nálunk a vadapolás, amíg

* Mutatvány az „Erdélyrészi Vadászati Védegyelet” által kiadott „Rövid Tájékoztató”-ból.

AZ „ERDÉLYI GAZDA” TÁRCÁJA.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844—48-ig.

Irta: Lécfalvi Sipos Kámiilló.

Minden jog fenntartásával.
VIII.

Ez alapítókhoz csatlakoztak még 1845-ben a következők: ifj. Bethlen József, Földvári József, Kiss László, Középszolnok megye, báró Kemény Simon, Telegdi Roth Pál, Katona József, ifj. gróf Haller Ferenc, Szathmári Gábor, Bán István, gróf Teleki Kálmán, gróf Kemény Ferenc, Nemes Ábrahám, Nagybaconi Baló István és báró Geringer Károly kormányzótanácsos.⁷⁰

Az egyesület megalakulásának kimondása után a választmány veszi most már kezébe a szervezés nagy művét s már 1844. évi március hó 7-én a (elnökölt Bethlen Pál, jegyzett Gyergyai, jelen volt 14 tag) tartott választmányi ülésen válassztottak ügyvivőket kikét részvényesek szerzésére kértek fel, kit, közül néhányat fiókpénztárnoki teendőkkel (vagyis a befolyt pénzek átvétele) is megbíztak. Ügyvezetők és fiókpénztárosok lettek:

⁷⁰ Eredetije u. ott.

Alsófehérben: báró Kemény István egyszersmind fiókpénztáros is, Benedek József, id. Zeyk Dániel, Vadadi László.

Felsőfehérben: gróf Bethlen Gábor fiókpénztáros is, Csongrádi István, Földvári Pál, Maurer Mihály, Miske Imre.

Küküllőben: Pekry Sándor fiókpénztáros is, gróf Bethlen Farkas, gróf Bethlen János, Földvári Ferenc.

Kolozsmegyében: gróf Mikes János, Kabos Dániel, Tunyogi Csapó József, Zeyk Károly.

Dobokában: báró Bánffy Dániel egyszersmind fiókpénztáros, Lészai Lőrinc, báró Löwenthal Sámuel, Sombori Elek.

Tordában: báró Bánffy János és báró Kemény Farkas egyuttal mindketten fiókpénztárosok is, Gálffy József, báró Kemény György, Welisch Lajos.

Belső Szolnokban: Mozsa József fiókpénztárnok is, Nemes József, dr. Szöts Sámuel, Torma József, Wéer Farkas.

Hunyadban: gróf Csáki György és Kakussi Elek egyuttal fiókpénztárosok is, báró Györffy Sámuel, gróf Kuun László, Szeki Szabó József.

Fogarásban: Kapotsányi Pap János fiókpénztáros, Jakab Béni.

Közép Szolnokban: Deesei László, Pelei Farkas, Polgári Lajos, Laskai Lajos, báró Wesselényi Miklós, báró Wesselényi Farkas fiókpénztáros is.

Krasznában Bagosi Sándor, Kovács Ist-

ván, gróf Kuun Gergely, Kabos József fiókpénztáros.

Zarándban: Bihari Márton fiókpénztáros, Baternai Antal, Kozma Dénes.

Köváron: Hosszu László fiókpénztáros, Katona Miklós, Ujfalvi Sándor.

Udvarhelyszéken: Pálffy Elek fiókpénztáros, ifj. gróf Bethlen János, Horváth János, Pálffy János, Jakab Lajos, Ugron János.

Háromszéken: gróf Kálnoky Dénes fiókpénztáros, Bartha Károly, báró Apor József, Gidófalvy István.

Csikszéken: Mikó Antal fiókpénztárnok, Bialis Ferenc, Lázár Antal, Mikó Mihály.

Marosszéken: Dósa Elek fiókpénztárnok, Antal Imre, báró Apor Károly, báró Bálint József, Baros Samu, Nagy József, gróf Tholdalagi Ferenc, gróf Teleky Miklós.

Aranyosszéken: Fosztó Ferenc fiókpénztáros, Gaál József, Váro Mózse.⁸⁰

A felhívások elkészítésével a választmány ifj. gróf Bethlen Jánost és gróf Csáky Györgyöt bizza meg. A később a választmány által is elfogadott felhívás, melyet a városokhoz, vármegyékhez egyletekhez intéztek részvények jegyzése céljából így hangzik:

„Erdély régen is, ma is nagybárra földmívelés- és állattenyésztésből él. De e nagy fáradságot kevés siker koronázza, mert az egyesek saját ügyességükre és vagyoni ere-

⁸⁰ Eredetije u. ott.

nem gyakorolhatjuk azt összes környező szomszédainkkal egyszerre? Elveszett érték-e amit vadászatunkra költünk mielőtt ültetett remizeink felnőnének, hogy vadunkat területünkön visszatartsák?

Nem meddő fáradság! Nem eszeveszett érték!

Ezeket a válaszokat kaptam önmagamtól-miután a fenti kérdéseken töprengtem. Ezeket: miután valaki kell vállalja a kezdés nehézségeit és mert hittem, hogy ha kétszeres munkával is legalább félsikert elérhetek.

Tehát rajta!

Vadászterületemen (a mezőség nyugati szélén) csak apróvad tenyésztésére gondolhatam. Ennek is azonban avval az ágával kezdem és oly módon, amely leginkább biztosított arról, hogy ha befektetéssel is jár vállalkozási som, nagy anyagi veszteség nem érhet.

Ebből a szempontból legalkalmasabbnak kínálkozott a fácskányesztés, még pedig ennek ugynevezett angol módszerre. Hogy ezt kövessem 1909 év tavaszán vettem nagyobb mennyiségű tenyészanyagot és vohert építettem számukra megfelelő fülkével. Az ezekben elhelyezett egy egy kakas és öt tyuk a tojás ideje után, lekötött szárnyukkal a k. b. hat holdas telető kerítésbe bocsátott. A vohert fülkéiből összeszedett tojásokat házikotlók költötték ki és nevelték fel a kirakóládák segítségével, amelyekkel együtt, ősz felé az erdőben vágott nyiladékokra hordták ki azokat.

Vadászat előtt a tyukokat önfogókkal fogtuk be és az öregekhez tettük a teletőbe, szárnyaik lekötése után. Innen adtam el most tavasszal a tenyészanyagot kivéve nagyobb mennyiségű fácskányukot és a felesleges kakasokat.

Mindez a röviden vázolt fáradság és az evvel járó élvezet, milyen képet nyújt anyagi — és milyet siker szempontjából? Hogy ezt legérthetőbb és legőszintebben bemutathassam itt összefoglalva közlöm az 1909/10 vadászévben készített jegyzeteimet:

jökre vannak hagyatva. Nélkülözik tehát azon értelmi világot és azon munkáló erőt, s általában azon hatalmasabb segélyeszközöket, melylyel több polgár egyesült ereje, értelme s az egyesület varázshatalma egyedül képes eszközölni. Ez adott életet több országban és így Magyarországon is egy középponti *Gazdasági Egyletnek* egy csomó fiókkal. Hazánkban pedig mindeddig még gazdasági egylet nem alakult. Pedig éppen hazánkban a legsürgősebb egy ilyen egyesület felállítása, mert éppen hazánkban az egyetlen iparágat a földmivvelés képezi és az ettől elválhatatlan állattenyésztés. De ebben is nagyon hátra vagyunk és előreláthatólag még hosszason is csak ez az iparág fogja tenni a nemzeti szorgalom főtárgyát és csak ezeknek fellendülésével remélhetjük a magasabb műipar kifejlését, mivel a műipar alapja a földmivvelés. Ezért akar több hazafi Erdélynek egy gazdasági egylet alapítani, annak tervét hirtlapok úján köztudomásra hozták és f. év március 3-án tartott közgyűlésen megalakították az egyletet és pártfogóul Erdély fő kormányzója választott. Ezért felszólítottunk mindenkit, közintézetet, egyletet és magánost, ki hive a haladásnak, művelődésnek: legyen az egyesület részvényes alapítójává.

Kolozsvártt, 1844. március hó 4-én.⁸¹

E köriratot Belső Szolnok vármegye 1844 évi május 20-án vette tárgyalás alá és a

⁸¹ Eredetije u. ott.

Befektetés.

a) Tojató vohérek és felszerelő eszközök:	
Vohérekhez sodronyfonat	Kor. fill. 970.—
» deszkák	27.56
Kotlóládákhoz és felnevelőládákhoz	737.40
Ácsmunka	60.—
Volierekhez 187 drb. sasfa.	187.—
Volierek készítése	158.38
Sodronyfonatok hozatási költsége	95.28
Volierekhez és nevelőládákhoz összes vasnemű	169.49
Egyéb kiadások, felszerelés a volierekhez és neveléshez	197.11
	Összesen: 2862.22
b) Tenyészanyag: 246 drb. fácskány vételára 2370.—	
Beszerezéssel összefüggő kiadások (szállítás stb.)	115.01
	Összesen: 1486.61
c) Telető kerítés: sodronyfonat ára 1152.—	
d) » » » szállítása	85.52
Napszám a készítésnél	143.24
Vas- és egyéb anyagok hozzá	54.60
160 drb. sasfa	160.—
	Összesen: 1595.36
Tehát a fácskányesztési befektetés	6943.—
19 fillér azaz csaknem hétezer korona.	

Rendes évi kiadások.

a, Élelem:	
Fattinger féle fácskány eledel	Kor. fill. 780.—
» » » szállítása	136.57
400 kgr. rizskása	111.90
Egyéb mesterséges élelem (burgonya, kendermag stb.)	46.60
10.099 drb. tyuktojás	508.63
15 Hl. I. o. buza á 75 kgr. = 11.25 q á 27 K.	303.75
3 » » » árpa á 70 » = 2.13 q á 15 K.	31.95
5 » » » tengeri á 72 » = 3.60 q á 14 K.	50.40
60 kgr. I. oszt. buza á 27 K.	18.20
155 » II. » » á 20 »	30.60
750 » II. » » á 10 »	75.—
11 q. I. » tengeri á 14 K.	154.—
3 » III. » »	21.—
450 kgr. köles á 12 kor.	54.—
	Összesen: 2322.60

hozott határozatról átiratban értesítette az egyletet. Ez átiratban Belső Szolnokmegye értesíti az egyesületet, hogy a szolgabírákat utasították, hogy a földmivvelő és állattenyésztő gazdákat buzdítsák az egyesületbe való részvételre.⁸²

Az 1844 évi március 24-én tartott választmányi ülés határozatából kifolyólag elhatározott, hogy az egyesület megalakulásáról értesítse a magyarországi testvéregyletet mint régibb és nagyobb egyesületet és támogatását is kérje.^{83 84}

Az egyesületnek már említett köriratára (melyben értesíti a megyéket, hogy a hazai gazdaság előmozdítására megalakult és erre a támogatást kér) Kolozsvármegye 1844 évi március 29-én tartott közgyűlésén a következő határozatot hozta:

„*Végzés.* Lelkesedett örömmel fogadják a vármegye rendei az egyesület nagybecsű megalakulását s benső meggyőződésből nyilvánítják, hogy az egylet nagyszerű célja e korban, melyet élünk s kivált hazánkban legnagyobb méltányolást igényel, s annál fogva nemes tisztség folytán is tétessenek hathatós felszólalások, hogy az egyesület eléggé nem magaslatlan hazafi törekvése előmozdítását meleg részvételökkel mentől többen eszkö-

⁸² Eredetije u. ott.
⁸³ Eredetije u. ott.
⁸⁴ Az értesítés szövegét és az Országos Magyar Gazdasági Egylet választás iratok között nem sikerült megtalálnom.

b) Fizetések és bérek:	
Fővadász fizetése	Kor. fill. 1000.—
Fácános »	96.60
Hónapos munkásnak 6 óra	116.—
Kisegítő kézi napszámokért	11.20
Fácánöröknek	48.—
Kotlók vételára	535.58
Különnféle kisebb kiadások	138.36
	Összesen: 1945.64

Tehát a fácskányesztés évi rendes kiadásai 4268 kor. 24 fill. Ezen kiadásokkal szemben bevétel 280 drb. fácskány ára á 8 kor. 1664.—
Lelőtt fácskány ára 293.80
2000 drb. fácskány eladási ára á 80 f. 1600.—
Használat után kotlók értéke 326.20
Összesen: 3884. K.

Tehát az elmúlt évben a fácskányesztés 4268 kor. 24 fill. kiadással szemben 3884 kor. bevételt mutat. azaz 384 kor. 24 fill. veszteséggel járt.

A fent bemutatott pénzügyi kimutatás után itt álljon fácskányesztésem az évi eredménye a nevelés szempontjából.

Nem egészen 200 drb. fácskányuk után volt k. b. 5600 tojás tehát, tojáshozam drb. onkint 28. megültetve ebből kotlóhiány miatt csak k. b. 4800 tojás lett, amelyekből kikelt s az első pár napot túlélt k. b. 3000 csirke. (Ez a rossz eredmény is a kotlóhiány miatti késői ültetésnek tudható be.

A kirakott 3000 csirkéből felneveltek k. b. 1500 drbot, amelyek nagy része az erdőbe széledt, kevés tyuk egyenesen a teletőbe került.

Lelőttünk k. b. 150 drbot, mostani állomány az erdőn k. b. 50, eladtam k. b. 200 drbot és megvan a szükséges tenyészanyag (250). Tehát a régi tenyészanyagot is beleszámítva k. b. 1000 drb. kóborolt el, vagy lett ragadódzó martalékává.

Legyen szabad még e kimutatásomhoz fűzni, hogy az aránylag kedvezőtlen eredmény okát kivált abban látom, hogy egy járványos betegségen kívül, melyben a fácskány csirkék te-

zölni igyekezzenek s e felett az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó 1841-ben október 5-én a 9. pont alatt kinevezett bizottmányának adasék által oly végett, hogy a következő országgyűlésre küldendő követek atyánkfainak utasításába adandónak sorolják, hogy ezen érdekes cél pértolását az országos karok és rendek előtt is hathatósan eszközöljék.^{85 86}

A folytatólagos közgyűlésen (március 30) indítványozták,⁸⁷ hogy az *Erdélyi Gazdasági Egylet*-nek az egylet által megrendelt gazdasági eszközök elhelyeztetésére egy szinnek való telek adassék. Ez indítványra a következőleg végeztek: „Határozat. A nemes vármegye rendei az említett igen szükséges lehető elősegítésére teljes készséggel lévén, az egyesületnek tegnap értett nagybecsű megalakulására irassék vissza, s ajánltassék, hogy a nemes vármegyének ezen városban az ugynevezett Belső Farkas utcában levő kisebb háza telkén annyi helyet, mennyire az egyletnek egy ideiglenes szinnek feállításával szüksége lenne, mig azon hely az intézetben levő fogház építésére kívántatnék. bármikor is szivesen átadják.⁸⁸

⁸⁵ Az említett bizottság tárgyalási jknyveit nem sikerült megtalálnom.
⁸⁶ Eredetije Kolozsvármegye levéltárában 23. pont alatt.
⁸⁷ Az indítványozó nevét nem sikerült megállapítanom.
⁸⁸ Eredetije u. ott. (33 pont).
(Folyt. köv.)

temes része pusztult el, a kezdet nehézségeivel, a lokális természetrajzi- és nehéz munkásviszonyokkal kellett megküzdenünk. Erős hitem azonban, hogy ha jövő esztendőben is szerencsém lesz a következő év pontos és lelkiismeretes jegyzeteit bemutatni abban már a bevétel serpenyője lesz súlyosabb.

És remélem, hogy ha bebizonyítom kedves vadász közönségünknek, hogy kísérletem még pénzügyi befektetésnek sem káros, lesznek akik követni fognak és az erdélyi fácántenyésztés nem lesz többé elhízelhetetlen fogalom és hiu ábránd.

Adja Isten!

Tengeri nemesítése.

Gáspár József.

III.

A csutka %-nak csökkenése arányában évről-évre változott az a határvonal (latitude) is, mely, a % megállapításánál, mint keret tüzetett ki. A kiindulási évben, amikor a csutka átlag 32%-át tette a csövestermésnek, csak azok a csövek szemtermése soroltatott be, a harmadik válogatás alkalmával, a vetőmagvak közé, melyeknél a csutka % 20-31 között váltakozott. Ha pedig a csutka % 26-ra szállott le, a latitude 20-25% között állapított meg.

Az egyes csövekre vonatkozólag a csutka %-át következőleg határoztam meg: megmértem első sorban a csövet, azután lemorzsolva a szemet, megmértem külön a csutkát. Ebből a két mérésből nyert adatot felhasználva az egyszerű hármasszabályhoz, számítottam ki a keresett %-t, pl. ha a cső 350 gr.-t, a csutka pedig 70 gr.-t nyomott a hármasszabály szerint:

$$\begin{matrix} 350. & 70. \\ 100. & X. \\ X:70 = 100:350., \text{ melyből} \\ X = \frac{70 \times 100}{350} = 20. \text{ azaz jelen esetben} \end{matrix}$$

a csutka a csövestermésnek 20%-át teszi.

A fenti arány levezetéséből, hogy elkerüljük a felállítással járó hosszadalmasságot, mint szabályt állíthatjuk fel, hogy a csutka %-nak meghatározására a csutka súlyát megszorozzuk 100-al s elosztjuk a cső súlyával, mely mint látható az egyszerű kamat számítás szabályával teljesen azonos.

A csutka viszonyának változása szerint, mindaddig míg a legkisebb 20% eléretett, ez a keret, évenként más-más számok által határoltatott. A határvonalon kívül cső számok ugy fent, mint lent figyelmen kívül hagyattak, illetve azok a csövek, melyeknek %-a a kereten kívül esett, a termesztésből kivonattak. Megvilágítására ennek vezessük le 10 csőnek mérését és % számítását, a nemesítés első éveiben, amikor a csutka a csöves termésnek átlag: 32% t tette, melynek alapján a vetőmagnak besorolható csövekre nézve, a 20-31%-os keret állapított meg:

	cső sulya, gr.	csutka sulya, gr.	%
1.	280.	54.	$\frac{54 \times 100}{280} = 19$
2.	272.	70.	$\frac{70 \times 100}{272} = 25$
3.	200.	50.	$\frac{50 \times 100}{200} = 25$
4.	300.	80.	$\frac{80 \times 100}{300} = 26$
5.	180.	60.	$\frac{60 \times 100}{180} = 33$
6.	190.	64.	$\frac{64 \times 100}{190} = 33$
7.	240.	78.	$\frac{78 \times 100}{240} = 32$
8.	280.	66.	$\frac{66 \times 100}{280} = 23$
9.	320.	90.	$\frac{90 \times 100}{320} = 27$
10.	270.	50.	$\frac{50 \times 100}{270} = 18$

Az 5., 6. és 7. számú csövek nem soroltattak a vetőmagvak közé, mivel ezeknél a csutka % a keretben megállapított maximum (31) határvonalát túllépte. Az 1. és 10. számú csövek szintén félre tétettek — nem soroltattak a vetőmagvak közé — mivel ezeknél még a csutka % a keretben megállapított minimum (20) határvonalán ment túl, s ennél fogva a csutka elvékonyodásával és a szemek fehérje tartalmának emelkedésével, közeledett a „kemény” tengeri jelleghez. A 2., 3., 4., 8. és 9. számú csövek, melyek csutka % a felállított keret (20-31) határvonalán belül esett, a vetőmagvak közé soroltattak.

A későbbi években, a midőn a nemesítés előbbre haladt, s a csutka % csökkent — a csökkenés jelentette a ha'adást — a keret megállapításával is fokozatosan lejjebb-lejjebb szállottam, melynek maximumát mindannyiszor az évi termés átlagánál egy %-kal kevesebbre szabtam meg; ha pl. a termési átlaga 27%-t mutatott ki, a keret maximumának a 26% állítottam fél, a minimum a már többször kifejtett okból maradt mindannyiszor a 20%-nál.

A nemesítésnek ez volt a leglassabb és a legnagyobb türelmet igénylő munkája, melyet éppen azért a mezőgazdasági munkák teljes szünetelésére — a téli hónapokra osztottam be. Gyorsabb számolás mellett azonban, melyet már egy napi gyakorlat után könnyen meg lehet szerezni, képes egy ember naponként — a téli hónapokban — egy hektóliter esővestengerit ezen a válogatáson — mérlegelés, morzsolás, számítás — keresztül vezetni, ha pedig két ember dolgozhatik vele, munka megosztással, az egyik mér és morzsol, a másik számol, a napi munka eredmény tetemesen fokozható.

A csöveknek ezzel a harmadik kiválogatásával kapcsolatosan ki kell emelnem, hogy a cső két végén levő szemek, melyek vagy kisebbek, vagy öleüt alakúak szoktak lenni, előbb és külön morzsolattak le s nem kevertettek a vetőmag közé, hanem takarmányozásra használtattak fel és peddig aprószeműségüknél fogva első sorban a baromfiak takarmányozására,

Amikor a csutka a 20%-ra szállott le, ami a nemesítés 9-ik évében történt meg, a harmadik válogatásnál, a csövenkénti méréseket és számításokat azaz a % meghatározását

mellőztem, csupán arra szoritkoztam, hogy közvetlen a morzsolás előtt a csövek még-egyszer átválogattassanak, a mi, minthogy a csövek a két végének külön morzsolása végett amugyis egytől-egyig kézbevételekre kerültek, külön munkával nem járt.

A % szerinti kiválogatását a vetőmagnak, a 9-ik év után, a midőn a 20% ig csökkent a csutka %, a rendes munkasorából ugyan törültem, de azért minden évben megtettem a próbamerést, hogy az egész termés csutka %-ának átlaga felől tájékozódjam, s ha a talált eredmény a standard képpen felállított 20%-tól nagy eltérést 3-4%-t mutatott, újra beállítottam a % meghatározását, nehogy egy-két évi elhanyagolás után, visszaesés álljon be, mely azután csak csak több évi munkával hozható újra a régi állásába vissza.

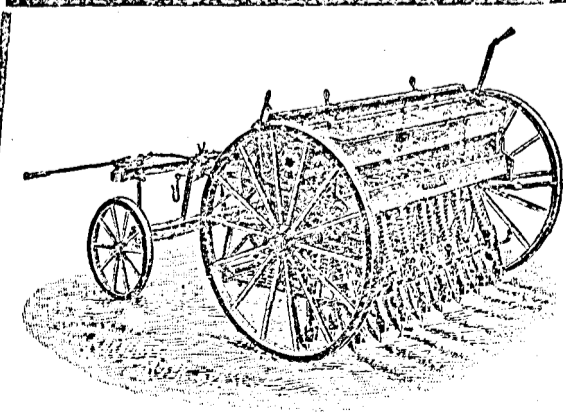
Vetés.

Minthogy a nemesítés egyik és pedig fő-irányát, a koránérő jelleg kialakítása képezte, e törekvésnek természetsszerű következménye volt, hogy a vetéssel minden évben siettem, amit az őszből elvettem, azt a tavaszról igyekeztem pótolni. Nagy termés csak ugy érhető el, ha annak kifejlődésére megadatik a szükséges idő.

A vetés idejét illetőleg egyébiránt alkalmazkodtam az itteni szokáshoz, mely annyival inkább mérvedő volt előttem, mivel e vidéken a szántóföldek 80% tengeritermesztés alatt áll. Rendesen április hó 4-5-én kezdetem meg a vetést, ha az idő kedvezett: 10-12 ére bevégeztem, mely tehát éppen összeesett az edélyi részek szálló igéjével, melyszerint a tengeri vetésének a legjobb ideje van: „Szentgyörgy nap (április 24.) előtt két héttel és Szentgyörgy nap után két héttel.”

Sorbavető géppel 24" (63 cm.) sortávolságra, kat. holdankint 25 liter magot vetettem, elég sűrűen kelt mindig, jutott belőle ritkításra is bőven. A vetőmag 4-5 cm. földtakarót kapott, erre a mélységre szükség volt azért, mivel a vetés mindig az őszi szántásba esett, melyben tehát már április 5-12-ike között meglehetősen mélyen húzódott le a téli nedvesség. A vetésre szántást csak kivételesen alkalmaztam, ha trágyát kellett alátakarni, rendesen porhanyítóval és fogással készítettem elő a talajt a vetőmag befogadására. Szükséges volt a mélyebb alátakarása a magvaknak azért is, mivel korán történt a vetés, mely miatt gyakran megesett, hogy a vetés után hűvösre fordult az időjárás s 2-3 hétig is váratott magára a mag kikelése. Ha ilyen esetben sekélyen van alátakarva a mag, a hideg a csirázó magot is éri s elpusztítja, az ilyen elpusztult magra mondja a köznép, hogy „megkötösödött”.

A hideg nemcsak akkor nem okozott bajt, ha a földben találta a magvat, de akkor sem, ha már kikelt a vetés avagy egy pár levelet is hajtott. 1909 évben az április elején vetés már annyira fejlődött, hogy a részes munkások az első kapálásra készülődtek, a midőn május elején hirtelen lehült a levegő, s 5-én reggel 5° C. hidegre viradtunk fel. A hideg a tengerivetést teljesen tönkre tette, nem maradt meg épen egyetlen-egy száll sem. 3-4 nap mulva a dér után, a megsemmisített vetés képe teljesen ki alakult, elszá-

Szab., „Rekord II.” sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.

Sorba vet — sorba trágyáz!

Allamgépgyári legújabb szerkezetű gözcséplőkészletek, benzínmotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajmivelő eszközök.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
V., Budapest, Váci-körút 32. szám.

radt a növény földfeletti része egészen, nem nyújtott semmi reményt arra, hogy kiujulhasson. A részes munkások egyre-másra kilincseltek, hogy szántassam ki a vetést, vettessem be újra, mert még elég korai az idő arra, hogy az újvetés elkészüljön. Magam is habozni kezdtem, mert a nemesítés alatt érte ugyan még a dér többször a vetést, de akkora foku, mely az egész növényt a föld színe felett teljesen megsemmisítette, nem volt. A kiszántással azonban nem siettem, vártam, hogy valami életjelt adjon magáról a vetés, minthogy az elemi csapások szanálására, második vetésnek a csinkvantino tengeri a vetésre előkészítve készenlétben állott, amelyet május 20-ka előtt, amugyis korai lett volna elvetni. Egy hét múlva a dér után — amidőn az időjárás újra a rendes útjára tért, az idő felmelegedett — megmozdult a növény, lehányta magáról a száraz takarót s nem telt bele két hét, ott állott ismét, hol a dér előtt volt.

(Folyt. köv.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **A vaj csomagolása pergamentpapírba.** A vajkereskedők azt kívánják, hogy a gazda a vajat pergamentpapírba csomagolva küldje, s hogy az egész vajszállító ládika pergamentpapírral legyen kibélelve. A kereskedők gyakran maguk küldenek pergamentpapírt a gazdáknak, mert e csomagolási módtól függ szerintük a vaj tartóssága.

Ez az eljárás azért is előnyös, mert ez esetben a vaj nem tapad a láda oldalához, azonkívül a levegőt is távartartja tőle; megesisik azonban, hogy az így csomagolt vaj különösen rosszul szellőzött helyiségben megromlik és dohos lesz. Sokan azt hiszik, hogy pergamentpapír használata esetén a ládát nem is kell kimosni, s hogy a pergamentpapírt szárazon kell a ládába tenni; ez esetben azonban a pergamentpapír alkalmazása tübbet ért, mint használ.

Ennek elkerülésére a következő eljárás ajánlható.

A vajszállító ládát előbb száraz állapotban kigőzöljük, aztán tiszta hideg vízzel töltjük meg, melyet néhány óra múlva megújítunk. Ha a légika 15--18 órán keresztül volt vízzel megtöltve, föltehető, hogy oldható anyagai kivonattak. Rövid idővel a használatba vétel előtt a ládikát kiürítjük és kevés forró vízzel s éles kéfével jól kidörzsöljük és vízzel kiöblintve, az eresztékeket száraz sóval jól bedörzsöljük. A pergamentpapírt előbb kellő nagyságra kiszabjuk, azután használatba vétel előtt 12 óráig sósvízben állani hagyjuk, különben a vaj megpenészedik alatta. Azután a ládikát pergamenttel jól kibélelve, a vajat belenyomkodjuk s a felső részt szép ráncokban a vajon elterítgetjük s egy másik pergamentpapírral letakarjuk. Ez az eljárás különösen ajánlható teavaj szállításánál és nyáron át, óvatosságból azonban télen is így járunk el, mert a szállítás gyakran túlmelegre fűtött postai vagonokban történik.

+ **Gyümölcshulladék mint takarmány.** Annak, hogy a gyümölcshulladékot ökrökkel, bikákkal, növendékmarhákkal és sertésekkel feletessük, akadály a nincs. Kísérletek egyébként igazolták, hogy a friss és egészséges gyümölcshulladéknak tejelőmarhákkal való ote tése is hátrány nélkül lehetséges, ha az kellő elővigyázattal történik. Ha sikerül a gyümölcs-

hulladékot olcsón és eléggyorsan megaszalni, akkor majd annak takarmányként való felhasználása is általánosabbá válik. Kísérletek beigazolták, hogy szárított gyümölcshulladékból oly takarmány nyerhető, amely naponként 4—5 kg. szénát pótol s ha 1 kg. gyümölcshulladékhoz 1/4 kg. fehérjet adunk, ez teljesen elegendő arra, hogy a tehének tejelő-képessége egyforma magas fokon fenntartható legyen.

+ **Korai őszi trágyázás hátránya a ke tekben.** A gyümölcslák és bokrok alját a felásás után célszerű késő ősszel trágyás szalmával jól meghinteni. Azonban ebben a munkában nagyon óvatosak legyünk, mert ha igen korán teszszük, akkor a kertekbe menekülő mezei egereknek téli fészkeket csinálunk. A szalmástrágya alkalmas buvóhelye a mezei pocoknak is, amely aztán a föld alá rejtőzve, az illető gyümölcslák gyökereit rágja. Azért a trágyaszéthintéssel késelkedhetünk mindaddig, míg az első zuzmara be nem köszönt. Amikor tehát a talaj néhány centiméter vastagságban megfagy, akkor legalkalmasabb a trágya széthordása és szétszórása, mert ilyenkor a mezei egerek más helyre húzódtak. Legtöbbször a kerítések és árkok oldalába, ahol nem ritkán megdézsmálja őket a görény, a tanyai macska.

+ **A tej- és vajhibák egyik oka.** Ezek a hibák különösen ősszel mutatkoznak midőn a tarlóról a tehének már lekerülnek, zöld hajdinát répaleveleket stb. kapnak zöldtakarmányul melyet szívesen esznek ugyan, de amelyek a teheneknél könnyen okoznak emésztési zavarokat, ami azután a tejen is fölismerhető. Azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy teheneink a változó őszi idő iránt is érzékenyebbek, továbbá sok gazda arra is törekszik hogy te henei korán, lehetőleg karácsony előtt borjazzanak le; ezek korán borjazó tehének a borjazás előtt gyakran kellemetlen mellékizű tejet adnak: tejük majd kesernyés majd, pedig sóizű. Ami legrosszabb: kevés kellemetlen izű tej igen sok tejet tud kellemetlen izűvé tenni, s egyetlen ily tehén az egész istállóban fejt tejet rossz izűvé teheti, és ez a mellékiz még a vajra is átmegy.

A vaj és tej kellemetlen ízének okát többször a takarmányban keresik, majd a baktériumoknak tulajdonítják, holott ez az ok — az előbbiek szerint — másban is keresendő.

Hogy ezt a kellemetlenséget elkerüljük, ajánlatos, hogy a régebben fejt tehének tejet fejtés közben, mielőtt az a többi tejhez öntett volna, legalább hetekint kétszer meg izeljük; s ha a tejnek avas, keserű vagy sós izét érezzük, legcélszerűbb lesz a tehenet leellése előtt nem fejni többé, még abban az esetben sem, ha a tejelékenység fokozása, illetve ébrentartása céljából elhatároztuk volna is, hogy teheneinket addig fejjük, ameddig csak lehet.

+ **Házilag készített patakenőcs.** Olcsó patakenőcsöt a következőképpen készíthetünk: 175 gramm tiszta disznózsír, 30 gr. mézet és 30 gr. fakátrányt melegen össze kell olvasztani. Patarepedéseknél a következő kenőcs tesz jó szolgálatokat: 25 gr. sárgaviasz, 24 gr. terpentin gyanta, 290 gr. disznózsír, 25 gr. halzsír, 50 gr. faggyu és 75 gr. babérolaj összeolvasztandó. Ezzel a zsírral minden másodnap kenve be a patarészeket, apata növéstét előmozdítjuk s a patarepedések gyorsan gyógyulnak.

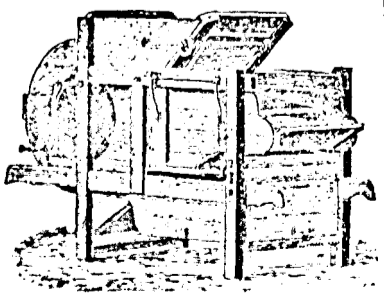
+ **A tyukok leghelyesebb táplálása.**

A tyukok legjobban szeretik a tengerit, ami abból is látszik, hogy ha azt egyébbel keverjük, első, hogy azt szemelik ki belőle, míg a zabot, vagy árpát azután szemelgélük. A kukorica zsirt és hust termel, de tenyészbaromfinál nem ez a cél. Ezért a kukorica jó e beteges, vagy leromlott baromfi megjavítására, de nem annak hosszabb időn való tartására, tenyésztésére. Leghelyesebb, hogy ha a tengerit zabbal keverten darálva etetjük tojó tyukjainkkal, de akkor is inkább több zab, mint tengeri legyen az eledelben. A darát langyos vízzel nedvesítsük meg, de azért ne legyen pépszerű. A zabnak a nagyobb mennyiségben való adagolása azért helyes, mert az összes gabonaneműek közül ez tartalmazza a legtöbb foszforsavas meszet.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Mezőgazdaságunk és az egyházi élet
Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter felhívást intézett valamennyi felekezeti püspökhöz. A felhívásban a többek között azt mondja: A törvényhozásnak és a kormányoknak mezőgazdaságunk fejlesztésére irányuló minden munkája meddő marad, ha a földmívelő nép közönyös nembánomsággal nézi ezt a munkát s maga minden helyes irányu haladástól elzárkózva a régi gazdasági szokások és előítéletek között él. Kétségtelen hogy a legutóbbi években e tekintetben némi haladást észlelhettünk, és az a haladás általában koránt sem áll arányban azon országok gazdasági kulturájának emelkedésével, a melyekkel nekünk a versenyt állanunk kell. Minthogy a gazdasági kulturánk színvonalának lényeges fokozása nélkül, lehetetlen ebben a versenyben a sikert remélnünk, nézetem szerint gazdasági fejlődésünk és megerősödésünk előfeltételeinek megteremtésében közrehatni nemcsak a gazdasági igazgatás organumainak feladata hanem mindenkinek, akinek a munkában részt venni bármí féle módon alkalma lehet. A földmívelő néppel való közvetlen érintkezés útján különösen alkalma lehet e nemes munkára a lelkes és tanító uraknak, akiknek buzgó működése a most serdülő nemzedék helyes irányu vezetését is biztosíthatja. Ha a lelkes és tanító urak szorosabb értelmében vett hivatalbeli teendőiken felül az állattenyésztés, legelőrendezés, talajmívelés, baromfitenyésztés, méhészet, gazdasági háziipar stb. dolgaival is törődnének, ha a serdülő ifjúságot a mezőgazdaság iránt való érdeklődésre serkentik, e munka becsülésére és szeretetére oktatják, olyan szolgálatot tesznek az országnak, mely a legteljesebb elismerésre és hálára méltó. Ha minden lelkes és minden tanító kiveszi részét a közérdekű munkából, sikerülhet mezőgazdaságunk jövőjét biztosítanunk. Egyen utasította a miniszter a tárcájához tartozó valamennyi hatóságot, hivatalt s közeget, hogy minden olyan esetben, amikor a lelkesek, tanítók utbaigazítást kérnek a közügyben önzetlenül fáradozó önkéntes munkatársakat megbecsülve, mindig a legnagyobb készséggel járjanak kezükre.

A bakteriologiai intézet oltóanyag termelő osztálya. Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter leiratban tudatja a gazdasági egyletekkel, a közzgazdasági és állategészügyi felügyelőkkel, hogy a budapesti kiállatorvosi főiskola bakteriologiai intézetének kiegészítő részeként oltóanyag-termelő osztály szervezett, mely az általa termelt oltóanyagot

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!! Európaszerte első helyen elismert kftűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzékot kérni

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

kat immár forgalomba hozza. A miniszter felhívja az állategészségügyi felügyelőket, hogy a kerületeikben levő törvényhatósági, járási és városi kir. állatorvosokat utasítsa, hogy a bakteriologiai osztálytól intézendő megkeresésekre mindenkor késedelem nélkül szálljanak ki azokon a helyeken, ahol a nevezett osztály az általa forgalomba hozott oltóanyag alkalmazása eredményéről szakértő és a helyszínén nyert közleményekről magának tájékoztatást kíván szerezni. Az állatorvosi főiskola bakteriologiai intézete csak állatorvosok rendelkezésére küld lépene, sertésorbánc stb. ellen való oltóanyagokat Az intézet az oltóanyagok nem közvetlenül, hanem a Hangya fogyasztási szövetkezet útján hozza forgalomba. A bakteriologiai intézet oltóanyagtermelő osztályát Aujeszky Aladár dr. állatorvosi iskolai tanár vezeti.

Állatvásárok szervezése. Az élelmiszer-kereslet drágulása városi piacainkon nagy részt a piacok szerveztlenségének és berendezési hiányainak tulajdonítandó. A földmivélségi kormány 400.000 koronát akar az állatvásárok olyan berendezésére fordítani, hogy a fogyasztásra szánt állatok a tenyésztés és egyéb hoználatoktól elkülönítve tartassanak s ekként az eladni és vásárolni szándékozók könnyen egymásra találjanak. Olyan épületek és berendezések létesítését is tervezik, amelyek a vidéki városokba fogyasztás céljából hozott romlandó élelmiszerek megóvó ideiglenes raktározását minimális költséggel teszik lehetővé s ekként egyrészt a drágább közvetítők közreműködését teszik feleslegessé, másrészt megóvják az élelmiszerkészleteket a romlás vagy minőségi csökkenés okozta károktól, tehát a városi élelmiszer-olcsóbbítására és javítására hatnak.

Hasított körmű állatok forgalmi korlátozása. A földmivélségi miniszter most kiadott rendelete szerint a ragadós száj- és körmfájás fennállása miatt tilos a hasított körmű állatoknak Magyarországra való behozatala, az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck, Mistelbach és Mödling kerületekből, morvaország Göding, Mistek és Ugarisch Brod kerületekből, a sziléziai Friedek és Teschen kerületekből, a galíciai Bohorodcany, Dolina, Kalusz, Kasów, Liskó, Sanok, Stryj és Turka kerületekből, végül a bukovinai Kimpolung és Radautz kerületekből. A sertésvész fennállása miatt tilos a sertéseknek Magyarországra való behozatala: az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck és Wiener-Neustadt kerületekből, továbbá Wiener-Neustadt városból, a stájerországi Hartberg, Pettau és Radkersburg kerületektől és a tengerparti Volosca kerületből. A sertésorbánc fennállása miatt tilos a sertéseknek Magyarországra való behozatala: az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck, Mistelbach és Wiener-Neustadt kerületekből, a stájerországi Feldbach, Hartberg, Luttenburg és Pettau kerületekből, a morvaországi Ungarisch-Brod kerületből, a sziléziai Friedek kerületből és a galíciai Garlice, Gribow, Jasló és Nadworna kerületekből.

Kormányakció a haltenyésztés érdekében. A földmivélségi miniszter 106732/IX-A-3. sz. alatt a következő körlevelet küldte szét.

„Az élelmiszerek drágasága miatt általánosan érzett nehéz megélhetési viszonyok között a közérdeklődés mind élelmiszerben fordul a halak és a halászat felé, előbbiekben keresve azt a cikket, mely a többi élelmiszer között leginkább lenne hivatva a fogyasztásra szánt húsfeleket helyettesíteni. Kétségtelen, hogy a hal, mint egészséges jóízű, általánosan kedvelt, minden más húsnál olcsóbban termelhető anyag, nagyban alkalmas erre a célra, ha a piacok igényeit bőven fedező mennyiségben áll rendelkezésre. Ámde az éppen a baj, hogy a mai aránylag szűkös fogyasztás mellett jelentkező szükségletünket sem bírjuk saját termelésünkkel kielégíteni, hanem a mutatkozó hiányt, a

külföldről behozott, gyakran nagyon is silány áruval kell pótolni.

Eme tényekben a termelőre nézve rejlő tanulságok felhasználásával, előrelátó mezőgazdák már régebben felkarolták ezen termelési ágat, s ennek folytán az ma már nálunk is teljesen meghonosodottnak tekinthető. Az ország számos pontján, lényegesen elűtő viszonyok között üzött halgazdaságok tényleges eredményeiből határozottan megállapítható, hogy a rendszeres haltermelés sikeres folytatásához megkívántató természetszabta előfeltételeknek teljes mértékben birtokában vagyunk s ebből folyólag ezen gazdasági ág jövedelmezősége nem áll mögötte a mezőgazdasággal kapcsolatos egyéb állattenyésztési ágaknak. Sőt, ha a halgazdaság igénytelenségét és megfelelő viszonyok között könnyű alkalmazhatóságát és azt a körülményt is tekintjük, mely szerint általa olyan területek válhatnak hasznosítottá, a melyek egyéb gazdasági célra alkalmatlanok, a többi állattenyésztési ággal szemben még lényeges előnyöket is biztosít.

Nevezetesen a halgazdaság üzeme csak kevés emberi munkát igényel. E mellett e munka java része kora tavaszra, és késő őszre esik, azaz arra az időszakra, a mikor a mezőgazda teendői még meg sem indultak, illetőleg már befejeződtek. Ez okon a halgazdaság üzeme könnyen beilleszthető a mezőgazdaság keretébe és pedig úgy a nagy, — mint a kisgazdaságokéba. Még nagyobb előny rejlik pedig abban, hogy nemcsak meglevő vizekben, mint tavakban, holtágokban mocsarakban stb. hanem bármely más víz alá borítható területen is üzhető. Ebben a vonatkozásban egyenesen eszéköt nyújt a mezőgazdának meglevő természetes vagy mesterséges víztartók kihasználásán felül olyan vízenyős, és emiatt csekély vagy semmi értékű legelő, rétek, nemkülönben tőzeges avagy szikes stb. láposoknak rendszeres termelés útján való értékesítésére, a melyek gazdaságilag részben avagy egészben meddők, feltéve természetesen, hogy az illető területeket víz alá borítani sikerül. Mint ugyancsak gyakorlati példák so szorosan igazolják. Ilyen értelemben a halgazdaság valósággal talajjavítás számba megy.

Támaszkodva a haltermelésnek a fentiekben érintett fontos és közérdeklő hivatására, idő és alkalmosságunk látom a gazdaközönség figyelmét erre a termelési ágra különösen is felhívni. A midőn pedig annak felkarolását a magam részéről a legmelegebben ajánlom mindazoknak, a kik erre alkalmas terület felett rendelkeznek, egyúttal megemlítem azt, is hogy az érintett közérdeklő célok szolgálatában, a halgazdaságok létesítését, a rendelkezésemre álló eszközökhöz mérten, anyagi támogatással is előmozdítani óhajtom.

A segélyezést részben a beruházások költségének bizonyos hányadrészeben való megtérítésével, részben pedig a népesítéséhez kívántató halanyag 15—100 %-nak több éven át díjtalanul leendő átengedésével tervezem.

Minthogy azonban csak az 1912. évi állami költségvetésben gondoskodhatom az e célra szükséges nagyobb hitelről, hogy magamat ennek mértéke felől tájékoztathassam, felkérem címet, hogy a fentiekre a vármegye (város) gazdaközönségét a legkiterjedtebb módon tájékoztatni sziveskedjék, megjegyezvén egyidejűleg, hogy a kik a szóban forgó termeléssel foglalkozni akarnak, azok részére szakközegem: az országos halászati felügyelőség, teljesen díjtalanul készít tervet és ad szaksterű utmutatást minden felmerülhető kérdésben.

Az ebbeli igények, a jelenlegi helyzet részletes körülírásával, valamint az óhajtott segélyezés mértékének felemlítésével szabályszerű folyamodványba foglalva mentől előbb elém terjesztendők.

Gróf Serényi s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Egyletünk alelnökének gyászja.** Lészai Ferencet, egyletünk alelnökét súlyos gyász érte édes anyjának f. hó 23-án történt elhalálásával. A család a következő gyászjelentést adta ki:

„Fogarasi Lészai Ferenc és neje borcsányi és kiscétényi Bokros Ilma, leányuk Ilma; kézdiszentléleki Kozma Zsombor és neje bezerédi Bezeredy Antónia; özv. verébélyi Marzsó Lajosné kézdiszentléleki Kozma Etelka és gyermekei a szív mély fájdalommal tudatják, hogy a szerető édesanya, nagyanya, testvér és rokon özv. fogarasi Lészai Ferencné kézdiszentléleki Kozma Ilka folyó év és hó 23-án reggel 7 órakor, hosszas szenvedés után 81-ik évében jobb léteszenderült. Földi részei folyó hó 25-én pénteken délelőtt 10 órakor fognak Unió-utca 18. számú lakásról a római katolikus szertartás szerinti beszentelés után Magyar-Gorbóra szállíttatni és ugyanott délután 3 órakor a családi sírkerben örök nyugalomra helyeztetni. Lelkéért a szent mise-áldozat folyó hó 26-án, szombaton délelőtt 11 órakor fog a minoriták Deák Ferec-utcai templomában az egek Urának bemutatni. Az örök világosság fényeskedjék neki!”

Mindhárom szertartáson a rokonoknak, barátoknak és az E. G. E. tagjainak nagyszáma vett részt.

Enyhitse a család gyászát a mi igaz részvétünk is.

Legyen boldog az elhunyt tulvilági létele!

— **Az új monopoliumok.** E hó 18-án az új monopoliumok dolgában értekezlet volt. Lukács László pénzügyminiszternél a földbirtokosok kívánságainak megvitatása végett. Az értekezleten az OMGE. részéről Károlyi Mihály gróf, Zselénski Róbert gróf és Baross János dr., az E. G. E. képviselőjében pedig Br. Bánffy Ernő egyleti elnök és Bethlen István gróf jelentek meg. Az értekezlet eredményeként Lukács pénzügyminiszter több lényeges változtatásba belement.

1. A földtulajdonos a maga birtokán a saját mezőgazdasági céljaira kutathat földgáz után, de erre engedélyt kell kérnie.

2. Az állam ott, ahol maga tárja fel és értékesíti a földgázt, a nyert tiszta haszonnak valamely százalékát köteles a környék mezőgazdasági érdekeire fordítani, olyképpen, hogy az összegből alapot létesít, amelyet azután a vidék mezőgazdasági érdekvételeire kezel.

3. A birtokos a birtokán az állam részéről kiaknázott földgázból bizonyos mennyiséget a saját gazdasági céljaira önköltségen igényelhet.

4. A kormány a kiaknázás iránt kötött szerződéseket a törvényhozás elé terjeszti, nagyobb szerződésekhez pedig a törvényhozás előzetes jóváhagyását is kikéri.

A kálisóra az a megállapodás történt, hogy ennek bányászati monopoliuma csak ott illeti meg az államot, ahol a kálisó a konyhasóval együtt fordul elő és a tiszta jövedelem egy része itt is a környék gazdasági érdekeire fordítandó.

A petróleumra nézve semmi külön meg egyezés nem történt, mert e részben a pénzügyi kormány több évtizedes joggyakorlatra támaszkodik.

— **Az Erdélyrészi Vadászati Védegylet.** Az 1908 év február havában a kolozsvári kaszinóban egy népes értekezleten Erdély legelőkelőbb vadászai megalapították az „Erdélyrészi Vadászati Védegyletet”. Az elnökség most rövid tájékoztatónak csimzett csinos kiállítású füzetkét bocsájtott ki, melyben ismerteti az egyesület alakulását, történetét és munkaprogramját. Az egyesület feladatául tűzte ki megakadályozni a nemes vad pusztulását, elősegíteni szaporodását. Ellenőrzi a vadászati kihágások megfelelő és egyöntetű büntetését. A

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Férj és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

☛ Telefon-szám 567.

☛ Telefon-szám 567. ☛

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

miniszteriumtól kérelmezni fogja egy az erdélyi részekben létesítendő minta vadásztelep létesítését. Továbbá olyan szakközégek kiküldését, kik a mérgezésben és fácán tenyésztésben vidékenként a személyzetnek kellő oktatással szolgálhatnak. Gondoskodik a duvad pusztító csapdák könnyű és olcsó beszerezhetőségéről, megfelelő szaklapról. Összeköttetést szerez a külföldi vadásztársulatokkal a vad megfelelőbb értékesíthetése szempontjából stb. Nagy buzgósággal és erős akarattal fogott neki a munkának az egyesület, őszintén kívánjuk, hogy siker koronázza fáradságukat.

— **Gazdasági társulások Kolozsmegegyében.** A kolozsmegegyei gazdasági szakosztály e télen is folytatja a kolozsmegegyei falvakban a gazdatársulások szervezését a miniszteri kirendeltség támogatásával. A kolozsvári járás főszolgabírájának kezdeményezésére november hó 18-án *Kajántó* községben gazdakör alakult, ugyanakkor *Fejérd* községben végleges határozatot hoztak egy faluház építésére, hogy a gazdakörnek, hitelszövetkezetnek s később a fogyasztási szövetkezeteknek állandó otthona legyen. Ugyanott lesz elhelyezve a község 5 drb. fehér bikája és ezzel példát mutat a község arra, hogy a gazdaságosabb és célszerűbb lesz a tenyészapaállatokat községi ellátásban tartani, mintha egyes gazdákhöz vannak kiadva tartásra, mint ez az erdélyi részeken még igen szokásos. *Felek* község is elhatározta egy községi bikaálló építését. A Kalotaszeg egyik szép községében *Mákóban* november hó 20-án alakult meg a magyar gazdakör, s ezzel a szorgalmas gazdák társítása befejeződött, mert ugyanott pár éve hitelszövetkezet és fogyasztási szövetkezet alakult s egészséges fejlődésben vannak. Ez Juhász M. állami igazgató-tanítónak az érdeme. Ugy tapasztalják, hogyha a gazdakörnek egy alkalmas otthona van (tehát nem az iskola) ugy azonnal megindul a gazdaköri élet, kivált így télen, ezért az erdélyrészi miniszteri kirendeltség indokolt esetekben helyiség bérlésére s egyszerű bebutorozásra államszolgálatot eszközöl ki. Így kaptak: Magyarszovát, Vajdakamarás, Középlak, Bonchida. Nagysármás községekben magyar gazdakörök, felszerelési segélyt. Máris tapasztalható, hogy hétköznapiakon kevesebben járják a korcsmát, mert a falusi ember kényelmes otthon találván a gazdakörben, napról-napra többen néznek be pipaszóra, újság-olvasni, könyvet kérni, s a falu dolgában tanácskozni. Ez is eredménye az állami népszegítő akciónak, igaz, mindig készségesen segíti munkájában Kolozsvármegye tisztikara.

— **Szilágyvármegyei Gazdasági Egylet.** igazgató-választmányja közelebről ülést tartván többek között kimondotta, hogy a földművelésügyi miniszterhez feliratot intéz, melyben megkéri a minisztert, hogy oly községek részére, melyek legelővel nem rendelkeznek és ahol a lehetőség megvan, legelőket szerezzen be; a községi legelő rendezése, javítása, az ivóvíz kérdésének megoldása iránt intézkedést tegyen; a községi bikák kanok számát szaporítsa; üszőlegelőket rendezzen be minden járásban és végül alkosson oly szabályrendeletet,

mely az üszőborjúknak két éven aluli korban való vágását eltiltsa. — Hoszszabb eszmecsere után kimondotta a választmány, hogy mivel a pénzügyminiszter által tervezett új monopóliumok a magántulajdonjogot mélyen sértik, ezek ellen a pénzügyminiszterhez tiltakozó feliratot intéz. — A szőlőszeti és borászati folgyelő átiratára a borhamisítás és forgalomba hozás ellenőrzésére szakértőktől segítő társakul a bizottságba beválasztottak: *Czell Vilmos, Lengyel Béla, Kiss Ernő, Both István dr., Hényes Károly, Donogány János, Moni Gyula, Bölöni Sándor, Sváb János, K. Tompa Arthur dr., Nagy Béla, Lázár Géza, Kása Béla dr., Kovács Imre, Hunvady János, Spinkher Lajos, Nagy Sándor, Barandt Viktor, Papp Miklós, Szilágyi Kálmán, K. Nagy Elek, K. Nagy Miklós.*

— **Külföldi kereslet magyar bor iránt.** Miután a nagy borexportáló államok, minő Francia- és Olaszország az idén allig félterméssel dicsekedhetnek, kivitelre onnan az idén és jövőre sokkal kevesebb bor fog kerülni, mint a múlt években. Sőt Franciaországból kereslet mutatkozik bizonyos magyar bortípusok iránt. Még nagyobb igénnyel lépne fel e tekintetben Németország és Svajc. Németországban, ugy az elzászi tömegborokban, mint a rajnai finom italokban igen nagy a hiány. Ennek folytán még a kommercborok ára is felszökött 70 márkáig és felyebb s azért a kereskedők érdeklődnek magyar borok iránt. Ugyanezen eset áll az északamerikai Egyesült-Államokban. Itt az utolsó években főleg a német borok fogyasztása hódított tért. Mint-hogy azonban a németek a fennforgó körülmények közt exportjukat csak külföldi áru közvetítése útján lesznek képesek fenntartani, természetes, hogy egyes nagyobb amerikai borkereskedőházak ezt az üzletet közvetlenül onnan óhajtják lebonyolítani, honnan a németek is a borukat beszereznék. Ennélfogva merikai számlára is élénk és egyre amelkedő érdeklődés nyiváryul a magyar borok iránt.

— **A gazdasági ismételőiskolák tanítói.** A mezőgazdasági szakismereteknek a falusi gazdák körében való terjesztésére néhány év óta gazdasági ismételőiskolákat állítottak fel, melyeknek tanerőit eddig ugy képezték ki, hogy a földművelésügyi miniszter a közoktatásügyi miniszterrel egyetértően tizenöt jelesen végzett ifjabb tanítót a földművelési iskolákhoz beosztott, hogy azoknak alkalmuk legyen legalább az alsófoku elméleti és gyakorlati gazdasági ismereteket megszerezni s így a kétéves kurzus elvégzése után ismételőiskolai tanításra nyertek oklevelet. Arra való tekintettel azonban, hogy az ismételő-iskolák felállítására olyan tempóban történt, hogy a földművelésiskolák kiképzett tanerők száma kevesnek bizonyult, *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a tanítóknak és a tanítónőknek külön egy-egy, internátussal is felszerelt földművelésiskolánál történjék a kiképzése s már a jövő évi költségvetésben gondoskodott, hogy az egyébként így előálló nem is nagy kiadás fedezetet találjon. Ez idő szerint tehát két hazai földművelésiskolában történik a gazdasági ismételőisko-

lák leendő tanerőinek szakszerű kiképzése olyan terv szerint, hogy a földmivelő nép gazdasági kiképzése gyakorlati téren haladjon és maradjon.

— **A kolozsvári közbáráhid októberi forgalma** a következő volt: levágtak 7 bikát, 99 ökröt, 370 tehenet, 19 bivalyt, 1040 borjút, 295 juhot, 1345 sertést és 116 lovat. Vizsgálati díjért 749 kor. 80 fill., vágó- és pacalmosó-díjért 8408 kor. 60 fill., összesen 8888 kor. 40 fillér folyt be a vágóhid pöntarába.

Románia őszi vetései bávolról sem oly kielégítőek, mint voltak a múlt esztendőben. A kedvezőtlen őszi időjárás akadályozta a vetést és a nagy mértékben fellépett száj- és körömfájás sem engedte meg, hogy az őszi munkálatok kellő időre elkészüljenek. Az őszi-ekkel bevetett terület főleg az utóbbi körülmény folytán tetemesen kisebb, mint volt a múlt esztendőben. Magánbecslések az őszi-ekkel bevetett terület apadását 25—30 százalékra teszik a múlt esztendőhöz viszonyítva. Igaz, hogy az elmúlt esztendőben a normálnál mintegy 20%-kal volt nagyobb az őszi-ekkel bevetett terület. Ha még a téli időjárás is kedvezőtlenül alakul, ugy a nemzetközi gabonapiac egyik jelentékeny kiviteli állama versenye a jövő kampányban nagyot fog csökkenni.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Tokaj-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Szivattyúk és Mérlegek

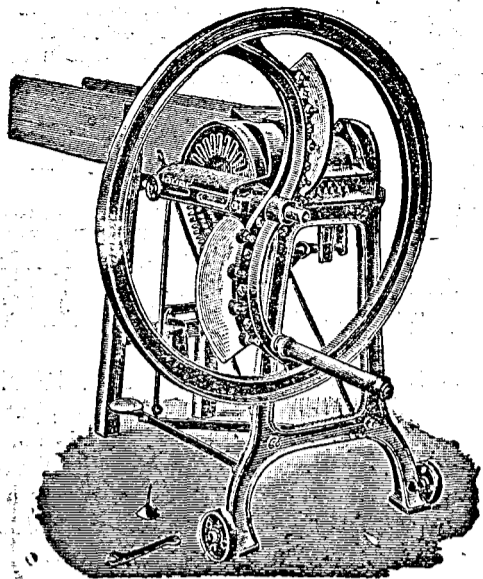
könnyű és gyors

Garvenswerke,

Wien, II., Handelsquai No 130.

Minraraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2015

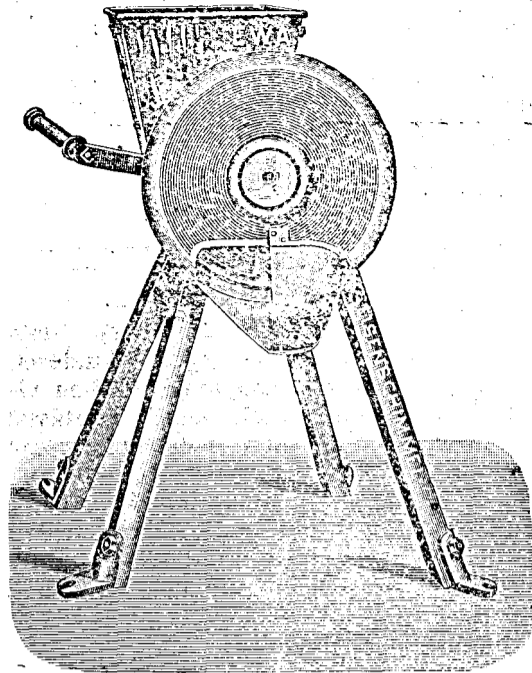

Takarmány

kikészítőgépek,
szecskavágók,
répavágók,
darálógépek,
füllesztők,
morzsológépek,

valamint **teljes takarmánykamrák.**

Az elismert legjobb anyagból
= és kitűnő szerkezettel, =

olcsó árak és kedvező feltételek mellett

Árjegyzék, árajánlat kívánatra bérmentve!!!

Bächer Rudolf-Melichár Ferencz cégnél.

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68-ik szám.

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztályorsjegyek főelárusító helye.
A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénzemeket elad és vásárol.

Előleget ad értékpapirokra, folyószámlán és előre meghatározott időre

Dijmentesen bevált szelvényeket és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes pánccsokrényeket. (Safe Deposits.)

3017 Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

OBERDING ANTAL

vizvezeték és csatornázási vállalata

Kolozsvárt, Bástya-utca 4. szám. (Óvár.)

Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, closetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezeték berendezéseket. — Továbbá készít vidéken vizvezeték szivattyú állomással vagy forrás foglalással. Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden szakmába vágó javításokat pontosan és a legújanszában.

2446

Állást keres.

Több évi gyakorlattal tıró, a gazdaság minden ágában teljesen jártas, kis családú ispán.

Vadászati vagy erdő-őri állást is elfogad.

Címe:

Ladányi Sándor, Marosujvár

Sótelep 3.

2513

Állást keres.

Gazdasági taniutézeti és felsőbb szőlő- és borkereskedelmi tanfolyami oklevéllel bíró (23 éves ref. vallású) fiatalember.

Címe a kiadóhivatalban.

2512

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.

Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárak.

Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.

Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.

Borsajtók és szőlőzúzó.

2010

A kolozsvári Vöröskereszt-Egylet kórháza.

Erzsébet-Mária kórház és Szanatorium Kolozsvárt, Magyar-utca 35. szám. Igazgatóság ugyanott.

Ez a Szanatorium európai nivón áll. Az ellátás kitűnő. A beteg, mintha családjában lenne a kiváló humanista dr. Brant József miniszteri tanácsos, ny. egyetemi tanár körültekintő vezetése mellett.

Az intézetben felvétetik minden rangú és felekezeti gyógyítható beteg, kivéve heveny, fertőző és elmekóros bántalommal szenvedőket.

A napi ápolási díjak mérsékeltek, nem drágábbak a klinikák vagy kórházak külön árainál. Az ápolási díjban foglaltatnak: elsőrendű, naponta ötszöri étkezés, ápolás egyszerűbb gyógy és kötszerek, fehér és ágyneműek, fűtés, világítás, valamint az intézeti orvos látogatása naponta egyszer vagy kétszer. Minden beteg tetszése szerint választhat kezelő orvost, kinek kölcsönösen megállapított tiszteletdíját külön fizeti, valamint az intézeti orvosnak a rendszeren kívül kívánt látogatásait.

Ha műtét kívánatos, akkor annak díja előre fizetendő. Korlátolt anyagi viszonyok közl levő betegek, a műteti díj fizetése alól fel is menthetők, de ilyen esetben műtétet csak az intézet orvosszemélyzete végez.

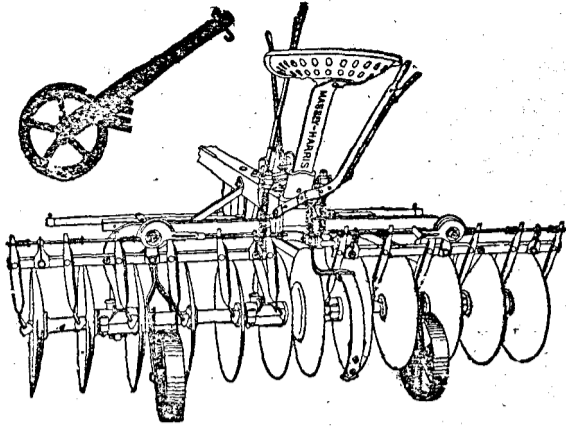
Azon első és másodosztályos betegek, kik az intézetben 1/2 hónapnál hosszabban tartózkodnak, ápolási díj mérséklésre tarthatnak igényt, ugyszintén kisebb javadalmazású tisztviselők, valamint katonatisztek özvegyei és árvái.

Az intézetnek van testgyógyászati és nyáron át vizgyógyászati osztálya is. Testgyógyászati díjak: egy óra 2 korona, egy óra 50 korona.

Vizgyógyászati díj hetenkint 15 korona.

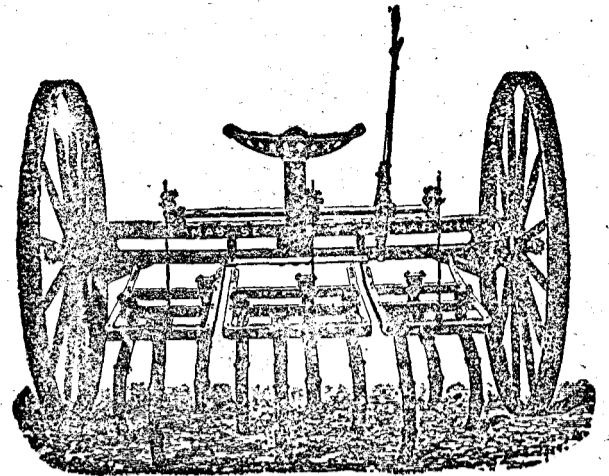
2464

Massey-Harris Co. R. T. Fűkaszaló, aratógép és földmívelő eszközök g. ára.

Tárczás-borona.

Toronto
Észak Amerika.
A világ legjobb gyártmányai.
Árjegyzéket kívánatra ingyen küld a
Massey-Harris
Co. részvénytársaság

Cultivátor.

BUDAPEST, Alkotmány-utca 23. sz.

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi gyógyszer különlegességekből, kötszerek és betegápolási eszközök

ÁLLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK
LITTKE LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyszer-, pipere és illatszert üzlete Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Házilag készítendő igen jó LIKÖRÖK és RUMOK előállítására kitűnő FRANCIA AROMAKAT hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Allasch	Barack	Cognac	Császárkörte	Megy	Rózsá
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum
Ananas	Cacao	Chatreuse	Kömény	Punch	Seprő
			Máraschnó	Pfefferüma	Szilvórium
					Törköly
					Vanília

Naponta 2-szer postai szétküldés!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

VEGYEN! VEGYEN!

Konverzionális Jelzalog-Sorsjegyet!

E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyereség húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyereség már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is letételek. Legnagyobb nyeresége:

egy millió korona.

Húzások: minden év február 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona
vagy letétre 20 K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra.

A nyereségek azonnal a vevőt illetik.

Kapható a
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
részvénytársaságnál
Mátyás király-tér 7 szám alatt.

Őszi trágyázás!

Valódi Stern-Marké védjegyű

Thomassalak

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti olomzár van rajta.

Minden zsák tartalom-jelzéssel van ellátva.

Órakkodjunk a hamisításoktól!

Kalmár Vilmos
a Thomassphosphatfabriken, Berlin vezérképviselője Budapest, VI. Andrassy út 49.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzalog-kölcsönöket, szerző konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyáltalán az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapot, kagyors és költséget kiméltő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéknál alkalmas, a földadónak is jegyzett 5 év alatt kisorsoandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket

A szelvények költségmentesen az Intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelmi Banknál” fizettetnek

A legmegbízhatóbban közvetítem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, lőnyák és ezek termékeinek adás-vétel ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

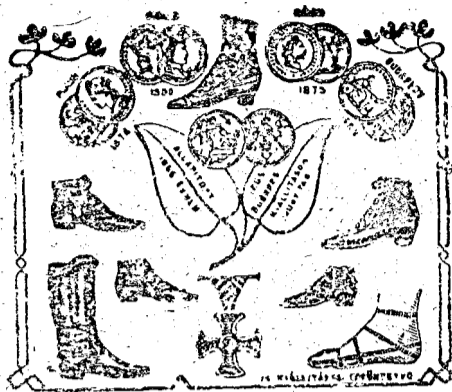
Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség
GOMBOS BENO Kolozsvár, Ferenc József-utca

A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynőké

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült
FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a egjo bb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatot tesz

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Szőlőkötöző-fonál
jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerezhető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapát mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és vizonteladójának szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.

Ponyvakölcsönző intézet.

Tessék ajánlatot kérni!

2260

Kwizda-féle

RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

Szódéjegy, címke és csomagolás védve.

Egész üveg ára K 2.80.

Több mint 40 év óta használatban az udvari és versenyló-istállóknak, elő- és utóerősítésre nagyobb strapák után, inak merevségénél stb., domitáznál kiváló munkára képesíti a lovakat

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle

Blister,

szürke, erős bedörzsölés, 1 tégely K 2.—

Póktinetura,

lovak számára, 1 üveg K 3.—

Patakenőcs,

merev és törődött paták megvédésére, 1 szelence à 400 gr. K 2.50.

Pataragasz,

mesterséges pataszarv, 1 rudacs K 1.60

Var-keuőcs

lovak- és szarvasmarhák-nak K 2.—

Szétosztató-kenőcs.

Mirigy- és tőgy-kenőcs. Egy tégely 2.—

Kwizda-féle

Hasheítő piulák,

lovak számára (Physic) 1 bádogszelence K 4.—

Kólika-piulák,

lovak és szarvasmarhák számára, 1 szelence K 3.20, 1 karton K 1.20.

Giliszta-piulák,

lovak számára, 1 bádogszelence K 3.20, 1 karton K 1.20.

Kresolin-kenőcs,

patakonzerváló szer, 1 szelence à 1/2 kiló K 2.20.

Mosószappan

háziállatoknak. Egy darab —.80.

Nyereg szappan

a nyereg és szerszám tisztítására 1 doboz 2.—

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI., Király u. 12. és Andrássy-út 26

KWIZDA-féle

korneuburgi marhapor

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejeles fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.

1/2 doboz 70 fillér.

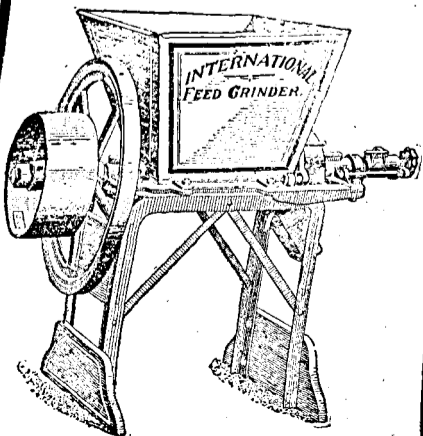
Mc Cormick

„International“ egytetemes darálógépe

a legjobb csővestengeri darálógép, a mellett mindennemű szemes takarmány darálására kitűnően megfelel.

Munkaképessége csekély erőszükséglet mellett igen nagy.

Szabadalmazott ki- és berakókészüléke folytán a daráló-tárcsák tartóssága sokkal nagyobb, mint bármely más gyártmányú darálógépe.

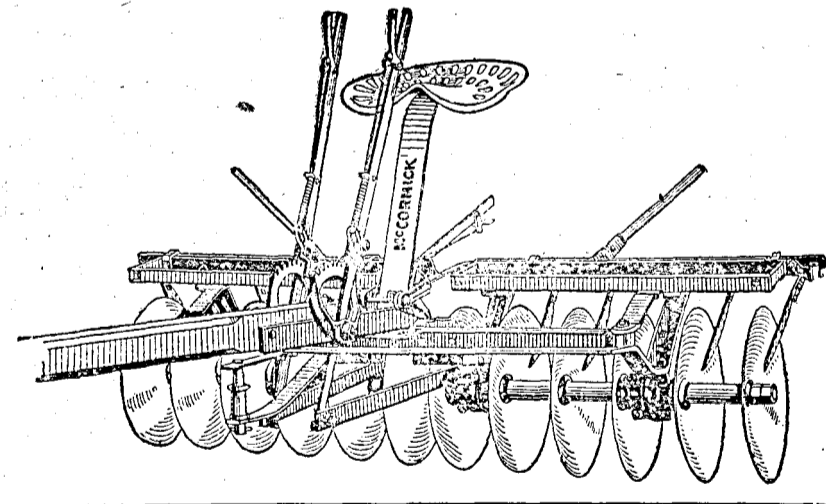

Mc Cormick

Harvesting Machine Company

Igazgatóság és főraktár:

Budapest, Alkotmány-u. 12. sz.

Mc Cormick

„Bumper Type“ tárcsásboronák

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén, a legkedveltebbek és legelterjedtebbek.

A tarlóhántásra és a tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és az erdélyi talajviszonyoknak teljesen megfelelő **Mc Cormick tárcsásboronát** kérjük sürgősen megrendelni, mert készletünk rohamosan fogy.

Különlegesség: a 16 tányéros tárcsásborona 16 vagy 20 ang. hüvelyk méretben; munkaszélessége 240 centiméter.

Összes árjegyzékeinket kívánatra díjmentesen küldjük.

I. H. C. Benzinmotorok

2—25 eff. lóerővel stabil felállításra, lokomobilok és magánjáró benzinlokomobilok mint takarmánykészítő vizszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.

Gazdasági célokra csakis az eredeti **I. H. C. Benzinmotor** felel meg, mert kezelését az egyszerű béres is elsajátíthatja.

Teljes modern takarmánykamra-berendezéseket a legjutányosabb árban szállítunk és azokat díjmentesen tervezzük.

